

VỀ MỤC TIÊU VÀ TRỌNG TÂM CỦA VIỆC TIẾP TỤC XÂY DỰNG VÀ HOÀN THIỆN NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM TRONG GIAI ĐOẠN MỚI

Võ Khánh Vinh^(*)

Tóm tắt: Để góp phần nhận thức đúng về Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới, bài viết tìm hiểu mục tiêu và trọng tâm của việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới.

Từ khóa: Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, Mục tiêu tổng quát, Mục tiêu cụ thể

Abstract: The paper explores the goals and focus of further building and completing the Vietnamese socialist rule of law state in the new period as a means to enhance understanding of Resolution No. 27-NQ/TW dated November 9, 2022 of the 13th Party Central Committee on continuing to build and perfect the Vietnamese socialist rule of law state in the new period.

Keywords: Vietnamese Socialist Rule of Law State, General Goals, Specific Goals

Ngày nhận bài: 25/01/2024; Ngày duyệt đăng: 15/03/2024

1. Mở đầu

Mọi cuộc cải cách, đổi mới để phát triển đất nước đều hướng đến việc đạt được những mục tiêu nhất định. Xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, cùng với xây dựng và phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, xây dựng và phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa, là một cuộc cải cách, đổi mới, một bộ phận cấu thành quan trọng của sự nghiệp đổi mới do Đảng khởi xướng và lãnh đạo thực hiện. Xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam là một quá trình phát triển liên tục để

vươn tới những mục tiêu cao cả nhất định, gắn liền với mục tiêu của chủ nghĩa xã hội đang được xây dựng ở nước ta.

2. Mục tiêu của việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới

2.1. Cơ sở xác định mục tiêu

Mục tiêu của quá trình xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam luôn luôn ở trong trạng thái tĩnh và trong trạng thái động. Việc lựa chọn và xác định mục tiêu của việc xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, một mặt, cần phải xuất phát và dựa vào nhận thức, hiểu biết về Nhà nước pháp quyền xã hội chủ

^(*)GS.TS., Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam;
Email: vokhanhvinh.vass@gmail.com

nghĩa Việt Nam, mặt khác, cần phải xuất phát và dựa vào nhận thức, hiểu biết chính về mục tiêu của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Mục tiêu của xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam là vấn đề có ý nghĩa nhận thức, lý luận và thực tiễn đặc biệt quan trọng, *mang tính tầm nhìn chiến lược*. Mục tiêu mang tính tầm nhìn chiến lược là khát vọng, kết quả lý tưởng, kết quả mong muốn, khả năng thực hiện mà vì nó chiến lược được xây dựng và tổ chức thực hiện. Mục tiêu bao giờ cũng phản ánh, hiện thực hóa, kết quả hóa các giá trị, nhu cầu, lợi ích nhất định. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam có các giá trị, nhu cầu, lợi ích của mình, do vậy, mục tiêu của xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam phải phản ánh, hiện thực hóa, kết quả hóa các giá trị, nhu cầu, lợi ích đó. Mục tiêu gồm các mục tiêu ngắn hạn, các mục tiêu trung hạn, các mục tiêu dài hạn, các mục tiêu cuối cùng; các mục tiêu chính trị, xã hội, pháp lý và các mục tiêu khác. Các mục tiêu phải được xác định rõ ràng, cụ thể, logic, theo một thứ tự nhất định. Việc xác định mục tiêu của xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam cũng dựa vào hiểu biết đó. Do đó, mục tiêu của xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam có mục tiêu tổng quát và mục tiêu cụ thể, có mục tiêu ngắn hạn và mục tiêu lâu dài, có mục tiêu mang tính chính trị và mang tính pháp lý hay nói khái quát là mục tiêu chính trị - pháp lý.

Trên cơ sở nhận thức khái quát nói trên, khi lựa chọn và xác định mục tiêu của việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa

XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới dựa vào: 1) Mục tiêu xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta đã được chỉ rõ trong Cương lĩnh xây dựng đất nước, mục tiêu của Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 10 năm 2021-2030; 2) Các quy định của Hiến pháp năm 2013; 3) Các giá trị cốt lõi, nguyên tắc, đặc trưng, thành tố cơ bản của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam; 4) Các phương tiện, khả năng, tính hiện thực, tính đầy đủ, tính tương lai và toàn diện của nguồn lực để đạt được mục tiêu. Mục tiêu của tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam tích hợp mục tiêu về chính trị và mục tiêu về pháp lý, được chia thành hai giai đoạn: từ nay đến năm 2030 và sau năm 2030 đến năm 2045, về cơ bản, mang tính định tính.

2.2. Mục tiêu tổng quát

Nghị quyết xác định mục tiêu tổng quát của việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới là: Hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân, do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo; có hệ thống pháp luật hoàn thiện, được thực hiện nghiêm minh, nhất quán; thượng tôn Hiến pháp và pháp luật, tôn trọng, bảo đảm, bảo vệ hiệu quả quyền con người, quyền công dân; quyền lực nhà nước là thống nhất, được phân công rành mạch, phối hợp chặt chẽ, kiểm soát hiệu quả; nền hành chính, tư pháp chuyên nghiệp, pháp quyền, hiện đại; bộ máy nhà nước tinh gọn, trong sạch, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có đủ phẩm chất, năng lực, thực sự chuyên nghiệp, liêm chính; quản trị quốc gia hiện đại, hiệu quả; đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước nhanh, bền vững, trở thành nước phát

triển, có thu nhập cao theo định hướng xã hội chủ nghĩa vào năm 2045¹.

Mục tiêu tổng quát nêu trên bao hàm, thể hiện các giá trị cốt lõi, nguyên tắc, đặc trưng, thành tố cơ bản gắn kết chặt chẽ với nhau, được sắp xếp theo một trật tự logic mang tính bản chất của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam với các phẩm chất mang tính mục tiêu sau:

1) Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân, do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo, được **hoàn thiện**. Đây là mục tiêu phản ánh, ghi nhận, hiện thực hóa, cụ thể hóa đặc trưng về Nhà nước của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân và sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam đối với Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Điều này có nghĩa rằng, Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam là Nhà nước **của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân**, tức là chủ quyền của nhân dân, quyền làm chủ của nhân dân phải được **hoàn thiện** và Đảng Cộng sản Việt Nam **lãnh đạo** Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, lãnh đạo quá trình hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam với tư cách là đặc trưng đặc thù của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Mục tiêu này gắn chặt Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân với sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, khẳng định và cụ thể hóa quy định của Hiến pháp Việt Nam năm 2013 về Đảng Cộng sản Việt Nam gắn bó mật thiết với nhân dân, phục vụ nhân dân, chịu sự giám sát của nhân dân, chịu trách nhiệm trước nhân dân về những quyết định của mình (Quốc hội, 2013), trong đó có quyết định xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân

dân, do nhân dân, vì nhân dân. Đây là mục tiêu nói về bản chất của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam và Đảng Cộng sản Việt Nam đối với Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

2) Có hệ thống pháp luật **hoàn thiện**, được thực hiện **ng nghiêm minh, nhất quán**. Đây là mục tiêu phản ánh, ghi nhận, hiện thực hóa, cụ thể hóa giá trị pháp quyền, pháp luật, đặc trưng về hệ thống pháp luật, thực hiện pháp luật trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Điều này có nghĩa rằng, Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, xét trên phương diện mục tiêu tổng quát, lâu dài, phải có hệ thống pháp luật **hoàn thiện**, được thực hiện **ng nghiêm minh, nhất quán**. Đây là mục tiêu nói về hệ thống pháp luật và thực hiện pháp luật trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

3) **Thượng tôn** Hiến pháp và pháp luật, tôn trọng, bảo đảm, bảo vệ **hiệu quả** quyền con người, quyền công dân. Mục tiêu này phản ánh, ghi nhận, hiện thực hóa, cụ thể hóa giá trị, nguyên tắc, đặc trưng thượng tôn Hiến pháp và pháp luật, quyền con người, quyền công dân của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Điều này có nghĩa rằng, trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, Hiến pháp và pháp luật phải được **thượng tôn**, đây là tư tưởng, giá trị cốt lõi của pháp quyền và quyền con người, quyền công dân phải được tôn trọng, bảo đảm, bảo vệ **hiệu quả**, đây là mục tiêu của mục tiêu, vì Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam là Nhà nước vì con người, công nhận, tôn trọng, bảo đảm, bảo vệ quyền con người, quyền công dân². Đây

¹ Xem: Nghị quyết số 27-NQ/TW: Mục III, 1.1 (Ban Chấp hành Trung ương, 2022).

² Báo cáo tổng hợp Đề án “Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam đến năm 2030, định hướng đến năm 2045”, tr. 19.

là mục tiêu nói về Hiến pháp và pháp luật, quyền con người, quyền công dân trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

4) Quyền lực nhà nước là **thống nhất**, được phân công **rành mạch**, phối hợp **chặt chẽ**, kiểm soát **hiệu quả**. Mục tiêu này phản ánh, ghi nhận, hiện thực hóa, cụ thể hóa giá trị, nguyên tắc, đặc trưng quyền lực nhà nước là thống nhất, được phân công rành mạch, phối hợp chặt chẽ, kiểm soát hiệu quả giữa các cơ quan nhà nước trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp, tư pháp với tư cách là đặc trưng đặc thù của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Điều này có nghĩa rằng, trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, quyền lực nhà nước là **thống nhất**, thống nhất ở nhân dân, và quyền lực nhà nước phải được phân công **rành mạch**, phối hợp **chặt chẽ**, kiểm soát **hiệu quả**. Đây là mục tiêu nói về sự tổ chức và vận hành quyền lực nhà nước trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

5) Nền hành chính, tư pháp **chuyên nghiệp, pháp quyền, hiện đại**. Mục tiêu này phản ánh, ghi nhận, hiện thực hóa, cụ thể hoá đặc trưng về tính độc lập của toà án theo thẩm quyền xét xử, thẩm phán, hội thẩm nhân dân độc lập và chỉ tuân theo pháp luật và thành tố nền hành chính trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Điều này có nghĩa rằng, trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, nền hành chính, tư pháp phải đạt được mục tiêu **chuyên nghiệp, pháp quyền, hiện đại**. Đây là mục tiêu nói về tổ chức và vận hành của nền hành chính và tư pháp trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

6) Bộ máy nhà nước **tinh gọn, trong sạch**, hoạt động **hiệu lực, hiệu quả**. Mục tiêu này phản ánh, ghi nhận, hiện thực hóa,

cụ thể hoá thành tổ tổ chức và vận hành của bộ máy nhà nước trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Điều này có nghĩa rằng, trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, bộ máy nhà nước bao gồm các cơ quan lập pháp, các cơ quan hành pháp, các cơ quan tư pháp, các cơ quan ở Trung ương và các cơ quan ở địa phương phải đạt được mục tiêu tổ chức **tinh gọn, trong sạch**, phải hoạt động **hiệu lực, hiệu quả**. Đây là mục tiêu nói về tổ chức và vận hành của bộ máy nhà nước trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

7) Đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có **đủ phẩm chất, năng lực**, thực sự **chuyên nghiệp, liêm chính**. Mục tiêu này phản ánh, ghi nhận, hiện thực hóa, cụ thể hoá thành tố nguồn nhân lực trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Điều này có nghĩa rằng, trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, nguồn nhân lực với tư cách là chủ thể thực hiện các chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, trách nhiệm được giao, trước hết các chức năng mang tính quyền lực phải có **đủ phẩm chất, năng lực**, thực sự **chuyên nghiệp, liêm chính**. Đây là mục tiêu nói về nguồn nhân lực và phát triển nguồn nhân lực trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

8) Đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước nhanh, bền vững, **trở thành nước phát triển, có thu nhập cao** theo định hướng xã hội chủ nghĩa vào năm 2045. Đây là mục tiêu gắn việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam với yêu cầu phát triển đất nước nhanh, bền vững, phấn đấu đến năm 2045 Việt Nam **trở thành nước phát triển, có thu nhập cao** theo định hướng xã hội chủ nghĩa. Đây là mục tiêu nói về vai trò của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ

ngĩa Việt Nam với tư cách là một trong ba trụ cột phát triển đất nước¹.

Nghị quyết số 27-NQ/TW không xác định mốc thời gian hoàn thành mục tiêu tổng quát, nhưng mục tiêu tổng quát này phù hợp với mục tiêu phát triển đất nước đến năm 2045 theo tinh thần Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng.

Như vậy, mục tiêu tổng quát của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam là tổ hợp, tích hợp các giá trị cốt lõi, các đặc trưng thành một chỉnh thể thống nhất của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, gắn liền với mục tiêu xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam.

2.3. Mục tiêu cụ thể đến năm 2030

Cụ thể hóa mục tiêu tổng quát nêu trên, Nghị quyết số 27-NQ/TW xác định năm mục tiêu cụ thể và được sắp xếp theo một trật tự logic nhất định, dựa vào các thành tố cơ bản của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam gắn với mốc thời gian hoàn thành vào năm 2030.

Mục tiêu thứ nhất: Hoàn thiện cơ bản các cơ chế bảo đảm quyền làm chủ của nhân dân, bảo đảm và bảo vệ quyền con người, quyền công dân. Thượng tôn Hiến pháp và pháp luật trở thành chuẩn mực ứng xử của mọi chủ thể trong xã hội. Hệ thống pháp luật dân chủ, công bằng, nhân đạo, đầy đủ, đồng bộ, thống nhất, kịp thời, khả thi, công khai, minh bạch, ổn định, dễ tiếp cận, mở đường cho đổi mới sáng tạo, phát triển bền vững và cơ chế tổ chức thực hiện pháp luật nghiêm minh, nhất quán. Hoàn thiện cơ chế phân công, phối hợp, kiểm soát giữa các cơ quan nhà nước trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp,

tư pháp, bảo đảm quyền lực nhà nước là thống nhất, được kiểm soát hiệu quả².

Mục tiêu cụ thể này bao gồm *bốn mục tiêu thành tố* gắn kết chặt chẽ với nhau, nói về việc hoàn thiện cơ bản các cơ chế quan trọng nhất và hiện thực hóa quan điểm hai và ba của Nghị quyết số 27-NQ/TW. Đó là:

1) Hoàn thiện cơ bản các cơ chế bảo đảm quyền làm chủ của nhân dân, bảo đảm và bảo vệ quyền con người, quyền công dân. Hoàn thiện các cơ chế đó được hiểu là tập trung cơ bản đến việc hoàn thiện *thể chế, thiết chế, phương thức* bảo đảm quyền làm chủ của nhân dân, bảo đảm và bảo vệ quyền con người, quyền công dân.

2) Thượng tôn Hiến pháp và pháp luật trở thành chuẩn mực ứng xử của mọi chủ thể trong xã hội. Hiến pháp và pháp luật là giá trị cốt lõi của pháp quyền phải được thượng tôn, và không chỉ được thượng tôn mà phải trở thành *chuẩn mực ứng xử của mọi chủ thể trong xã hội*, tức là giá trị quy tắc ứng xử theo Hiến pháp và pháp luật trở thành *hiện thực* trong cuộc sống.

3) Hệ thống pháp luật dân chủ, công bằng, nhân đạo, đầy đủ, đồng bộ, thống nhất, kịp thời, khả thi, công khai, minh bạch, ổn định, dễ tiếp cận, mở đường cho đổi mới sáng tạo, phát triển bền vững và cơ chế tổ chức thực hiện pháp luật nghiêm minh, nhất quán. Điều này có nghĩa rằng, hệ thống pháp luật được tiếp tục hoàn thiện *phải bảo đảm* dân chủ, công bằng, nhân đạo, đầy đủ, đồng bộ, thống nhất, kịp thời, khả thi, công khai, minh bạch, ổn định, dễ tiếp cận *hướng tới* mở đường cho đổi mới sáng tạo, phát triển bền vững và hoàn thiện cơ chế tổ chức thực hiện pháp luật để bảo đảm nghiêm minh, nhất quán.

4) Hoàn thiện cơ chế phân công, phối hợp, kiểm soát giữa các cơ quan nhà nước

¹ Báo cáo tổng hợp Đề án “Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam đến năm 2030, định hướng đến năm 2045”, tr. 5.

² Xem: Nghị quyết số 27-NQ/TW: Mục III, 1.2 (Ban Chấp hành Trung ương, 2022).

trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp, tư pháp, bảo đảm quyền lực nhà nước là thống nhất, được kiểm soát hiệu quả. Hoàn thiện các cơ chế đó được hiểu là tập trung cơ bản đến việc hoàn thiện *thể chế, thiết chế, phương thức* thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp, tư pháp, bảo đảm quyền lực nhà nước là thống nhất, được kiểm soát hiệu quả.

Mục tiêu thứ hai: Tiếp tục đổi mới tổ chức và nâng cao chất lượng hoạt động của Quốc hội; bảo đảm Quốc hội thực sự là cơ quan đại biểu cao nhất của nhân dân, cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất, nâng cao hiệu quả thực hiện chức năng, nhiệm vụ theo quy định của Hiến pháp¹.

Mục tiêu cụ thể này bao gồm *hai mục tiêu thành tố* gắn kết chặt chẽ với nhau, nói về mục tiêu hướng đến của Quốc hội với tư cách là thành tố quan trọng đầu tiên trong cơ cấu tổ chức và hoạt động của bộ máy nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam vào năm 2030. Đó là:

1) Tiếp tục đổi mới tổ chức và nâng cao chất lượng hoạt động của Quốc hội. Điều này có nghĩa rằng, tiếp tục kiện toàn, sắp xếp lại, đổi mới tổ chức của Quốc hội và nâng cao chất lượng hoạt động của Quốc hội, bảo đảm Quốc hội thực hiện tốt chức năng lập pháp, quyết định các vấn đề quan trọng của đất nước, giám sát tối cao đối với hoạt động của Nhà nước.

2) Bảo đảm Quốc hội thực sự là cơ quan đại biểu cao nhất của nhân dân, cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất, nâng cao hiệu quả thực hiện chức năng, nhiệm vụ theo quy định của Hiến pháp. Điều này có nghĩa rằng, tiếp tục xây dựng Quốc hội *thực sự* là cơ quan đại biểu cao nhất của nhân dân, đại diện cho ý chí, nguyện vọng, lợi ích của nhân dân, là cơ quan quyền lực

nhà nước cao nhất, nâng cao *hiệu quả* thực hiện chức năng, nhiệm vụ đã được Hiến pháp năm 2013 quy định.

Mục tiêu thứ ba: Hoàn thành cơ bản việc xây dựng nền hành chính nhà nước phục vụ nhân dân, dân chủ, pháp quyền, chuyên nghiệp, hiện đại, trong sạch, vững mạnh, công khai, minh bạch; bảo đảm Chính phủ là cơ quan hành chính nhà nước cao nhất, thực hiện quyền hành pháp, cơ quan chấp hành của Quốc hội; phân cấp, phân quyền hợp lý giữa Trung ương và địa phương; cơ bản hoàn thiện tổ chức bộ máy chính quyền địa phương².

Mục tiêu cụ thể này bao gồm *bốn mục tiêu thành tố* gắn kết chặt chẽ với nhau, nói về mục tiêu hướng đến của Chính phủ và chính quyền địa phương với tư cách là thành tố quan trọng tiếp theo trong cơ cấu tổ chức và hoạt động của bộ máy nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam vào năm 2030. Đó là:

1) Hoàn thành cơ bản việc xây dựng nền hành chính nhà nước phục vụ nhân dân, dân chủ, pháp quyền, chuyên nghiệp, hiện đại, trong sạch, vững mạnh, công khai, minh bạch. Điều này có nghĩa rằng, tiếp tục cải cách mạnh mẽ nền hành chính quốc gia để đến năm 2030 *hoàn thành cơ bản* việc xây dựng nền hành chính nhà nước phục vụ nhân dân, *dân chủ, pháp quyền, chuyên nghiệp, hiện đại, trong sạch, vững mạnh, công khai, minh bạch*.

2) Bảo đảm Chính phủ là cơ quan hành chính nhà nước cao nhất, thực hiện quyền hành pháp, cơ quan chấp hành của Quốc hội. Điều này có nghĩa rằng, tiếp tục đổi mới tổ chức và hoạt động của Chính phủ theo hướng bảo đảm và khẳng định Chính phủ là *cơ quan hành chính nhà nước cao nhất, thực hiện quyền hành pháp, cơ quan*

¹ Xem: Nghị quyết số 27-NQ/TW: Mục III, 1.2 (Ban Chấp hành Trung ương, 2022).

² Xem: Nghị quyết số 27-NQ/TW: Mục III, 1.2 (Ban Chấp hành Trung ương, 2022).

chấp hành của Quốc hội theo quy định của Hiến pháp năm 2013.

3) Phân cấp, phân quyền hợp lý giữa Trung ương và địa phương. Điều này có nghĩa rằng, tiếp tục *đẩy mạnh phân cấp, phân quyền* giữa Trung ương và địa phương.

4) Cơ bản hoàn thiện tổ chức bộ máy chính quyền địa phương. Điều này có nghĩa rằng, tiếp tục đổi mới mạnh mẽ tổ chức bộ máy chính quyền địa phương để đến năm 2030 *cơ bản* hoàn thiện tổ chức bộ máy chính quyền địa phương.

Mục tiêu thứ tư: Hoàn thành cơ bản việc xây dựng nền tư pháp chuyên nghiệp, hiện đại, công bằng, nghiêm minh, liêm chính, phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân, bảo vệ công lý, bảo vệ quyền con người, quyền công dân, bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa, bảo vệ lợi ích của Nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của tổ chức, cá nhân¹.

Mục tiêu cụ thể này nói về mục tiêu hướng đến của việc xây dựng nền tư pháp với tư cách là thành tố quan trọng tiếp theo trong cơ cấu tổ chức và hoạt động của bộ máy nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Đó là: đến năm 2030 hoàn thành *cơ bản* theo hướng *chuyên nghiệp, hiện đại, công bằng, nghiêm minh, liêm chính, phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân* để bảo vệ hiệu quả *công lý, bảo vệ quyền con người, quyền công dân, bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa, bảo vệ lợi ích của Nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng* của tổ chức, cá nhân.

Mục tiêu thứ năm: Tổ chức bộ máy nhà nước cơ bản tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có đủ phẩm chất, năng lực, chuyên nghiệp, liêm chính, chí công, vô tư².

¹ Xem: Nghị quyết số 27-NQ/TW: Mục III, 1.2 (Ban Chấp hành Trung ương, 2022).

² Xem: Nghị quyết số 27-NQ/TW: Mục III, 1.2 (Ban Chấp hành Trung ương, 2022).

Mục tiêu cụ thể này bao gồm *hai mục tiêu thành tố* gắn kết chặt chẽ với nhau, nói về tổ chức bộ máy nhà nước và đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Đó là:

1) Đến năm 2030 tổ chức bộ máy nhà nước từ Trung ương đến địa phương phải được xây dựng và hoàn thiện *cơ bản* tinh gọn và hoạt động phải *hiệu lực, hiệu quả*.

2) Đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có đủ phẩm chất, năng lực, chuyên nghiệp, liêm chính, chí công, vô tư. Điều này có nghĩa rằng, xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức đáp ứng đầy đủ các *yêu cầu cao* về phẩm chất, năng lực, chuyên nghiệp, liêm chính, chí công, vô tư.

Các mục tiêu cụ thể trong Nghị quyết số 27-NQ/TW được xác định để hướng đến việc đạt được yêu cầu hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn đến năm 2030, phù hợp với Cương lĩnh và Hiến pháp năm 2013, bảo đảm thống nhất với mục tiêu đến năm 2030 “*đưa nước ta trở thành nước đang phát triển, có công nghiệp hiện đại, thu nhập trung bình cao*” mà Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng đã xác định. Các mục tiêu cụ thể đến năm 2030 được nêu trong Nghị quyết là sự thể hiện quyết tâm chính trị rất cao của Đảng, Nhà nước trong xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước nhanh và bền vững, hợp tác và hội nhập quốc tế.

3. Trọng tâm của việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới

Mọi chiến lược lớn, với tầm nhìn xa rộng đều cần phải xác định các trọng tâm. Việc xác định trọng tâm chiến lược có giá trị nhận thức, lý luận và thực tiễn rất quan trọng, thể hiện thái độ của cơ quan có thẩm

quyền đối với những vấn đề được coi là đột phá chiến lược, đối với việc huy động và tập trung các nguồn lực để thực hiện chiến lược. Các trọng tâm chiến lược luôn luôn bám sát mục tiêu, đẩy nhanh quá trình đạt được mục tiêu, hướng đến các mục tiêu cần được ưu tiên.

Các trọng tâm của việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam đến năm 2030, định hướng đến năm 2045 phải được xây dựng xuất phát từ việc cụ thể hóa các đột phá của Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 10 năm 2021 - 2030, với tầm nhìn đến năm 2045; các nội dung trọng tâm, cốt lõi của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Nghị quyết đề ra **ba** trọng tâm mang tính chiến lược cần tập trung thực hiện để tạo dựng **ba** trụ cột trong xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Cụ thể như sau:

Trọng tâm thứ nhất: Hoàn thiện hệ thống pháp luật và cơ chế tổ chức thực hiện pháp luật nghiêm minh, nhất quán; bảo đảm thượng tôn Hiến pháp và pháp luật; nâng cao chất lượng nguồn nhân lực pháp luật¹. Trọng tâm này có ba nội dung quan trọng, nói về Hiến pháp, pháp luật, hệ thống pháp luật, nguồn nhân lực pháp luật với tư cách là những yếu tố quan trọng của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, cụ thể đó là:

1) *Hoàn thiện hệ thống pháp luật*, đây là nội dung gắn liền với chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và trách nhiệm của Nhà nước, nhưng trước hết của Quốc hội và *cơ chế tổ chức thực hiện pháp luật nghiêm minh, nhất quán*, là nội dung gắn liền với chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và trách nhiệm của Chính phủ.

2) *Bảo đảm thượng tôn Hiến pháp và pháp luật*. Hiến pháp và pháp luật ghi nhận, hiện thực hóa, kết quả hóa các giá trị, lợi ích cao cả của xã hội. Hiến pháp và pháp luật là đại lượng của tự do, công bằng, bình đẳng, là chuẩn mực chung, phúc lợi chung, bảo đảm an ninh cho mọi người, là cái thiết lập nên trật tự xã hội, trật tự pháp luật. Hiến pháp và pháp luật là một loại giá trị xã hội, giá trị pháp quyền. Bảo đảm thượng tôn Hiến pháp và pháp luật là bảo đảm thượng tôn các giá trị, lợi ích cao cả của xã hội, đề cao giá trị, ý nghĩa, vai trò, chức năng của Hiến pháp và pháp luật trong đời sống nhà nước và xã hội, làm cho việc tuân thủ nghiêm chỉnh Hiến pháp và pháp luật của mọi chủ thể trong xã hội trở thành ý thức, hành vi thói quen và lối sống trong toàn bộ xã hội.

3) *Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực pháp luật*. Nguồn nhân lực pháp luật là yếu tố đóng vai trò trung tâm, đột phá trong quá trình xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Chất lượng hoạt động của Quốc hội, Chính phủ, toà án, các cơ quan nhà nước, hoạt động nghiên cứu và đào tạo luật và toàn bộ hoạt động của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam ở một phương diện nhất định gắn liền với chất lượng nguồn nhân lực pháp luật. Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực pháp luật tức là nâng cao chất lượng tổ chức và hoạt động của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Trọng tâm thứ hai: Hoàn thiện cơ chế kiểm soát quyền lực nhà nước, đẩy mạnh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; tiếp tục đẩy mạnh cải cách hành chính, tăng cường phân cấp, phân quyền, làm rõ chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của các tổ chức, cá nhân trong bộ máy nhà nước đi đôi với nâng cao năng lực thực thi; xây dựng tổ chức bộ máy nhà nước tinh gọn, hoạt động

¹ Xem: Nghị quyết số 27-NQ/TW: Mục III, 2 (Ban Chấp hành Trung ương, 2022).

hiệu lực, hiệu quả¹. Trọng tâm này có ba nội dung quan trọng, nói về kiểm soát quyền lực nhà nước, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, về quyền hành pháp, về tổ chức bộ máy nhà nước trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, cụ thể là:

1) *Hoàn thiện cơ chế kiểm soát quyền lực nhà nước, đẩy mạnh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.* Kiểm soát quyền lực nhà nước, phòng, chống tham nhũng là yêu cầu, những nội dung rất quan trọng của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Quá trình xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới đòi hỏi phải *hoàn thiện cơ chế kiểm soát quyền lực nhà nước* để việc tổ chức và thực thi quyền lực nhà nước đi đúng quỹ đạo là quyền lực từ nhân dân mà ra, trở lại phục vụ nhân dân, phụng sự Tổ quốc, *đẩy mạnh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực* để làm cho bộ máy nhà nước và toàn bộ hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, được nhân dân tin tưởng, đề cán bộ, công chức, viên chức không thể, không dám, không cần, không muốn tham nhũng, tiêu cực.

2) *Tiếp tục đẩy mạnh cải cách hành chính, tăng cường phân cấp, phân quyền, làm rõ chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của các tổ chức, cá nhân trong bộ máy nhà nước đi đôi với nâng cao năng lực thực thi.* Nền hành chính quốc gia, phân cấp, phân quyền, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, năng lực thực thi của các tổ chức, cá nhân trong bộ máy nhà nước là những yếu tố rất quan trọng cấu thành nên bộ máy nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Quá trình xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới đòi hỏi phải *tiếp*

tục đẩy mạnh cải cách hành chính, *tăng cường* phân cấp, phân quyền, *làm rõ* chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của các tổ chức, cá nhân trong bộ máy nhà nước đi đôi với *nâng cao* năng lực thực thi pháp luật và các quyết sách đã được thông qua.

3) *Xây dựng tổ chức bộ máy nhà nước tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả.* Bộ máy nhà nước và tổ chức bộ máy nhà nước là yếu tố rường cột của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Bộ máy nhà nước được tổ chức tốt sẽ thực hiện tốt sứ mệnh, vai trò, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, trách nhiệm, phúc đáp các yêu cầu của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, bộ máy nhà nước *phải được tổ chức tinh gọn*. Tổ chức bộ máy nhà nước gắn liền và là tiền đề quan trọng của sự vận hành của bộ máy nhà nước, tổ chức bộ máy nhà nước tinh gọn sẽ tạo điều kiện cho hoạt động của bộ máy nhà nước có kết quả tốt. Kết quả hoạt động của bộ máy nhà nước là một trong những chỉ số quan trọng về kết quả vận hành của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam đòi hỏi bộ máy nhà nước phải hoạt động hiệu lực, hiệu quả để hiện thực hoá, kết quả hoá các giá trị, nguyên tắc, đặc trưng với tư cách là các yêu cầu của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Trọng tâm thứ ba: Đẩy mạnh cải cách tư pháp, bảo đảm tính độc lập của toà án theo thẩm quyền xét xử, thẩm phán, hội thẩm xét xử độc lập và chỉ tuân theo pháp luật². Trọng tâm này có hai nội dung quan trọng, nói về đẩy mạnh cải cách tư pháp, bảo đảm tính độc lập của tòa án và của thẩm phán, hội thẩm, cụ thể là:

¹ Xem: Nghị quyết số 27-NQ/TW: Mục III, 2 (Ban Chấp hành Trung ương, 2022).

² Xem: Nghị quyết số 27-NQ/TW: Mục III, 2 (Ban Chấp hành Trung ương, 2022).

1) *Đẩy mạnh cải cách tư pháp.* Tư pháp là đặc trưng đồng thời là bộ phận cấu thành đóng vai trò quan trọng và thực hiện nhiệm vụ bảo vệ công lý, quyền con người, quyền công dân, chế độ xã hội xã hội chủ nghĩa, bảo vệ lợi ích của Nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới đòi hỏi phải đẩy mạnh cải cách tư pháp để toà án thực hiện tốt hơn vai trò, chức năng, nhiệm vụ của mình, để xây dựng nền tư pháp chuyên nghiệp, hiện đại, công bằng, nghiêm minh, liêm chính, phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân.

2) *Bảo đảm tính độc lập của toà án theo thẩm quyền xét xử, thẩm phán, hội thẩm xét xử độc lập và chỉ tuân theo pháp luật.* Tính độc lập của toà án theo thẩm quyền xét xử, thẩm phán, hội thẩm xét xử độc lập và chỉ tuân theo pháp luật là những đặc trưng cốt lõi của quyền tư pháp, yêu cầu của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Quá trình cải cách tư pháp trong mọi hoàn cảnh và điều kiện phải bảo đảm tính độc lập của toà án theo thẩm quyền xét xử, thẩm phán, hội thẩm xét xử độc lập và chỉ tuân theo pháp luật để toà án nhân dân thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ của cơ quan xét xử của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, thực hiện quyền tư pháp.

Ba trọng tâm trên đây được đề ra, một mặt, để tập trung quyết tâm chính trị, mọi khả năng, nguồn lực và điều kiện để thực hiện có chất lượng, hiệu quả các nội dung mang tính đột phá của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, mặt khác, để đạt được mục tiêu tổng quát và mục tiêu cụ thể nói trên của việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp

quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới.

4. Kết luận

Việc tiếp tục xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới đặt ra yêu cầu cấp thiết phải bám sát lý luận về nhà nước pháp quyền, tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về Hiến pháp pháp luật, và quan điểm, đường lối của Đảng về xây dựng hoàn thiện Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam trong giai đoạn mới, đặc biệt là các mục tiêu và nhiệm vụ, giải pháp về hoàn thiện hệ thống pháp luật trong Nghị quyết 27-NQ/TW. Trong đó, cần chú trọng các phẩm chất mang tính mục tiêu của mục tiêu tổng quát; năm mục tiêu cụ thể đến năm 2030; và ba trọng tâm mang tính chiến lược cần chú trọng thực hiện để tạo dựng ba trụ cột trong xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam. Để thực hiện được điều này, đòi hỏi quyết tâm chính trị cao và nỗ lực của nhiều cơ quan, tổ chức trong hệ thống chính trị □

Tài liệu tham khảo

1. Báo cáo tổng hợp Đề án “Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam đến năm 2030, định hướng đến năm 2045”.
2. Ban Chấp hành Trung ương (2022), Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới.
3. Quốc hội (2013), *Hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam năm 2013*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.